

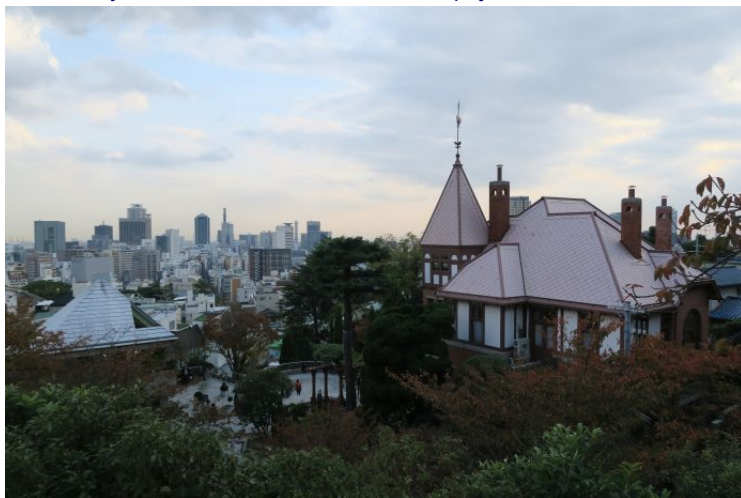

Odjela za výzkumem na Dálný východ. I Japonsko je dostupné, říká studentka

---

Odjela za výzkumem na Dálný východ. I Japonsko je finančně dostupné, říká studentka

Dlouholetý zájem o Dálný východ odvedl doktorandku Fakulty humanitních studií UK Alexandru Lichou do Japonska, respektive do Jižní Koreje. Jako antropoložka se zabývá koloniální érou japonského Kóbe a jihokorejského Inčchonu a vztahem současných obyvatel těchto měst k dědictví doby. O svém výzkumném projektu i o tom, jak se v Japonsku žije místním vysokoškolákům a těm, kteří tam přijdou studovat ze zahraničí, hovoří v rozhovoru pro časopis iForum.

Co vás přivedlo k zájmu o Dálný východ?

To je složitá otázka. Ani nevím, asi to vyplynulo časem. Hrozně nerada se tvářím, že ve svém životě neměním záliby a zájmy a že už od útlého věku jsem věděla, co bych chtěla dělat, a mám pro to velice racionální a promyšlené důvody, jak se to často psává do motivačního dopisu.

Ale jako dítě jsem cvičila karate, v nových středoškolských letech jsem hltala překlady heianské poezie, Saikakuových satirických románů, syrového korejského realismu a nesnesitelnou lehkost znuděného bytí Snu v červeném domě. Takže část „viny“ nesou překladatelé z akademického sboru Ústavu Dálného východu Filozofické fakulty UK (*smích*). Pak už se to nějak vezlo. Vystudovala jsem bakalářskou politologii a teritoriální studia se zaměřením na Asii na Sciences Po Paris ve Francii, v rámci něhož jsem byla na ročním výměnném pobytu v Soulu. Pak jsem navázala magisterským studiem urbánní sociologie a sociologie veřejné politiky tamtéž, stále s východoasijským zaměřením. Spolupracovala jsem s Centrem pro korejská studia na EHESS.

I když v prvopočátku mě zřejmě ovlivnil jeden díl kresleného dětského seriálu Byl jednou jeden objevitel věnovaný Alexandře David-Néelové (*cestovatelka a spisovatelka belgicko-francouzského původu, pozn. red.*). Je to velice inspirativní jmenovkyně.

Proč jste se rozhodla vrátit z Francie do České republiky na Fakultu humanitních studií Univerzity Karlovy?

Je to velmi prosté, chtěla jsem se zase vrátit zpátky domů do Prahy – i když teď se může zdát, že mi to moc dlouho nevydrželo (*smích*). Chtěla jsem na doktorském studiu pokračovat v antropologii, trojici mých francouzských „papírů na hlavu“ totiž uzavírá bakalářská etnologie na Université de Strasbourg. Fakulta humanitních studií pak byla racionální volba, přišlo mi, že tam se svým projektem nejlépe zapadnu; a měla jsem i velmi kladné reference na atmosféru na fakultě. Rozhodně nelituji.

V současné době jste v Japonsku. Jak dlouho už tam pobýváte? Kdy se pak budete přesouvat do Jižní Koreje?

V Japonsku jsem od začátku října a zůstanu do konce března. Působím v rámci programu free-mover ve výzkumném centru Doshisha Studies in Colonialism na Faculty of Global Studies na Doshisha University v Kjótu. Bydlím ovšem v Kóbe, kde dělám terénní výzkum, a do Kjóta dojíždím pouze ve středy na seminář svého zdejšího školitele.

Do Koreje pojedou začátkem dubna a budu tam do července na terénním výzkumu v Inčchonu, který štědře podpořila Academy for Korean Studies skrze svůj Pre-Doctoral Fellowship program.

Můžete prosím čtenářům přiblížit téma svého současného výzkumu?

Můj výzkum je na pomezí urbánní antropologie a studia utváření kolektivní paměti o konci devatenáctého století a koloniální éře v Japonsku a v Jižní Koreji. Srovnávám bývalé otevřené přístavy Kóbe a Inčchon; zajímá mne, jaké nemovité „památky“ z té doby tam stále jsou, co se s nimi děje či neděje, jak je vnímají „běžní“ obyvatelé města a tak dále. Samozřejmě to také znamená alespoň trochu uchopit to, jak města vznikala a rozvíjela se.

Obecněji mne zajímá, jestli a jak ve svém městě lidé tráví volný čas, jaké vnitřní obrazy s ním spojují... Velmi zajímavá je i otázka vnímané nebezpečnosti města či čtvrti. V Kóbe samozřejmě hodně narážím na paměť zemětřesení v roce pětadevadesát – v polovině ledna se zrovna konala řada výročních vzpomínkových akcí, to byl velmi silný zážitek.

Hovoříte anglicky, francouzsky. Jak jste na tom s japonštinou a korejštinou?

V japonštině i korejštině disponuji poněkud disproporční znalostí, která se špatně měří na obecně normované jazykové úrovni. V korejštině čtu akademické texty o svých oborech a tématech, v japonštině je to pořád boj, přece jen jsem s ní začala později než s korejštinou. Pravou výzvou jsou dvoj- až trojjazyčné semináře na Doshishie, které se vedou dle potřeby japonsko-korejsko-anglicky. Small talk a sportovní trénink zvládám v obou jazycích – v Japonsku se věnuji i windsurfingu a shodou okolností jsem ho zkoušela kdysi i v Soulu, takže tu terminologii mám natrénovanou v obou jazycích. Když jde ovšem o přesnost výpovědi, zvláště v japonštině si ještě ráda dopomohu angličtinou, pokud je to možné.

Co pro vás bylo největší překážkou při snaze vyjet za studiem do Japonska, respektive Jižní Koreje?

Všechno to naplánovat a časově zkoordinovat, oba výjezdy jsou free-mover. Je taková hezká poučka o tom, že hlavním cílem antropologického výzkumu je ho přežít. Ve skutečnosti jediný opravdový horor byl zatím hledání ubytování, které jsem popisovala na fakulním blogu. Takže si myslím, že to mám lehké. Přiznám se, že velmi obdivuji kolegy a kolegyně, kteří jezdí do destinací, které – možná naivně – považují za místa, kde hrozí výrazně větší hazard se zdravím či životem. Myslím teď na kolegyně z FHS UK v afrických státech nebo na bývalého kolegu z magisterských studií, který půl roku bydlel v manilském slumu. Mně v Kóbe teče pitná voda z kohoutku a nemusela jsem si balit antimalarika. Nejošemetnější věc, jíž musím v Japonsku vedle byrokracie čelit, je osamocenosť a z ní plynoucí hrozba nudy.

Ve svém článku pro fakulní blog popisujete potíže, s jakými se musí vyrovnat student, který hledá v Japonsku bydlení, pokud se nedostane na kolej. Zarazila mě informace o tom, že za cizince se při sjednávání nájmu musí zaručit někdo japonské národnosti, případně instituce, v níž cizinec působí. Jak jsem pochopila z článku, u vás to nešlo, protože jste hledala nájem s někým dalším, který nepřišel na stejnou univerzitu jako vy. Zajímá mě, jak to nakonec dopadlo? Kdo se za vás zaručil?

Nakonec bydlím v bytovém domě u presbyteriánského mládežnického centra. Zachránil mne zdejší japonský školitel, jehož kolega toto centrum vede. Kdybych bydlela v Kjótu, bylo by to daleko snazší, to by se za mě mohla zaručit Doshisha University, protože má dohodu s několika lokálními realitními kancelářemi právě pro takovéto případy.

To jsou Japonci skutečně tak nedůvěřiví vůči cizincům?

V běžném „turistickém“ kontaktu tomu tak není. Také individuálně můžete potkat spoustu skvělých, hodných a otevřených lidí. Ale obecně platí, že jde-li „do tuhého“, může to být problém. Částečně je to dáno tím, že Japonci obecně špatně hovoří cizími jazyky, a tak se předem obávají, že by s vámi byla doslova těžká domluva. Místo přímého odmítnutí je pak snazší vás „neřešit“ a nechat věc vyšumět, což může být velice frustrující. Také je pravda, že Japonsko není země, kde by si z vás někdo jako z Evropana nutně „sedl na zadek“. Takže je to takové dobré demo imigrace z pohledu migranta. Zkušenost k nezaplacení.

Odlišuje se nějakým způsobem japonský akademický svět od toho našeho?

Akademický rok se více podobá kalendářnímu, první semestr začíná v březnu a letní prázdniny jsou tedy ta kratší pauza uprostřed roku. I na veřejných vysokých školách se platí školné, a to nemalé, pořád jsou ale levnější než školy soukromé, a proto bývá těžší se na ně dostat. Bakalářský program trvá čtyři roky; podobně jako ve Spojených státech je první rok věnován obecnému základu, specializaci si student vybírá až od druhého ročníku. Příjímací zkoušky se tedy skládají na univerzitu, ne na konkrétní obor. Do práce se nastupuje už po absolvování bakalářského programu, dále ve studiu pokračuje menšina lidí. Práci začínají japonští studenti shánět ještě před ukončením studia. „Job hunting“ je velmi stresující proces, čas sehnat dobrou práci v japonské firmě mají víceméně v rámci tohoto jediného intervalu.

Na jméně školy, kterou jste vystudovali, může záležet ještě velmi dlouho po absolutoriu, v podstatě celý život. To je něco, co se v Čechách špatně představuje. Ale podobně jako ve Spojených státech, ve Velké Británii nebo ve Francii funguje mezigenerační „solidarita“ a utváření sociálních kontaktů na základě absolutoria té či oné vysoké školy – a ano, prestiž hraje svou roli.

O Japoncích se říká, že jsou velmi pracovití – jsou takoví i japonští studenti?

Japonský studijní systém hodně preferuje kvantitu a soustavnou práci do úmoru. Člověk tam nemá na výběr – i mimoškolní aktivity probíhají tak, že žák má jeden kroužek a tomu se věnuje každý den, i o víkendu. Má to mnohé stinné stránky; dlouhodobá únava, neefektivita a nedostatek prostoru k objevování světa... Chybějí zkrátka blahodárné účinky odpočinku a kreativity vycházející z nudy. Volný čas je něco, co mi zatím japonští kolegové záviděli nejvíc.

Japonsko je pro Čechy dost drahé, jak se s touto překážkou vyrovnává student? Jak se v Japonsku studentům-cizincům hledají brigády? Finanční náročnost Japonska může řadu zájemců o studium v této zemi odradit. Co byste jim doporučila?

S brigádami je to ošidné. Obecně je potřeba si pohlídat, kolik hodin týdně, a zda vůbec k danému vízu a stipendiu smíte pracovat. Bez alespoň malé komunikační znalosti jazyka to samozřejmě nejde a i pak budete pravděpodobně smažit hranolky...

Já mám štěstí, kombinace doktorského stipendia, příspěvku z Fondu mobility UK a Fakultního příspěvku FHS UK na přiměřeně skromné žití stačí. Dále bývá k dispozici japonské vládní stipendium JASSO, které je velice štědré. Místní univerzity nabízejí často také nějaké vlastní stipendium. Ve výsledku je Japonsko podobně drahé jako některé země západní nebo severní Evropy, ale možnost financování stipendii je oproti programu Erasmus+ výrazně více.

Fakulta humanitních studií UK založila na konci minulého roku blog, kam mohou jak studenti, tak vyučující psát své postřehy, názory a komentáře spojené s fakultou. Alexandra Lichá se zařadila po bok dalších studentů FHS UK, kteří na tzv. [Blogu hledajícím smysl](#) sdílejí své zážitky ze studijních výjezdů do zahraničí.?